

Cambodja worstelt al 25 jaar met schuldvraag.

Op 8 januari 2004, is het 25 jaar geleden dat het moorddadige Rode Khmerbewind in Cambodja viel. Een tribunaal kan vele wonden helen. Maar wie is er eigenlijk schuldig ?

Als administrateur van de S-21, de meest gevreesde gevangenis van het Rode Khmer regime, kreeg Suos Thy van zijn superieuren een lijst met gevangenen. Iedere naam op de lijst werd gevolgd door de woorden "vernietig", "vernietig".

Suos Thy streepte de namen door in het gevangenisregister, waarna de cipiers de gevangenen uit hun cel haalden en ter dood brachten. De meeste gevangenen werden dood geknuppeld, om geen kostbare munitie te verspillen.

Op 8 januari is het een kwarteeuw geleden dat het Rode Khmer bewind viel en Cambodja werd verlost van deze wreedheden. Het 25 jarig jubileum brengt hoop dat de leden van de collaborateurs met het regime eindelijk gedwongen zullen worden om verantwoording af te leggen, liefst voor een door de Verenigde Naties gesteund tribunaal.

Het bewind van de communistische Rode Khmer over Cambodja duurde slechts 4 jaar, van 1975 tot 1979, maar liet diepe sporen na. In het streven het land om te vormen tot een "agrarisch Utopia" veranderde de beweging Cambodja met geweld in een groot werkkamp, waar hongersnood en ziektes heersten. Wie niet meewerkte werd geëxecuteerd. Het experiment kostte 1.7 miljoen Cambodjanen het leven.

Het Vietnamese leger maakte op 7 januari 1979 een einde aan het schrikbewind van de Rode Khmer door de Cambodjaanse hoofdstad Phnom Penh in te nemen, maar geen van de leiders van de beweging kwam tot nu toe voor de rechter. De ooit zo gevreesde voorman van de Rode Khmer, Pol Pot, stierf in 1998 als een oude, zieke man in de Cambodjaanse jungle.

Na vijfjaar onderhandelen hebben de VN en de Cambodjaanse regering eindelijk overeenstemming bereikt over de volmachten van een genocide tribunaal dat, naar velen hopen, dit jaar zijn werk zal beginnen.

Voor het tribunaal formeel is geïnstalleerd, rijst echter al de oude vraag waar veel tribunalen en waarheidscommissies zich voor geplaatst hebben gezien; wie zijn schuldig !!! Zij die bevelen gaven of zij die bevelen uitvoerden ? Of zelfs de mensen die slechts de radertjes vormden van de macabere moordmachine ?

Zoals de administrateur Suos Thy ? De 52 jarige Suos ziet zichzelf als slachtoffer van de Rode Khmer, die werd gedwongen tot zijn daden omdat hij anders zou worden vermoord. Hij ziet het tribunaal als een kans om zijn naam te zuiveren en ook om voor zichzelf gerechtigheid te vinden. Hij verloor 4 kinderen tijdens het bewind van de Rode Khmer. Hij erkent dat hij de moorden in de S-21, waar nu het Tuol Sleng Genocide Museum in gevestigd is, vergemakkelijkt heeft. Maar hij ziet zichzelf als een overlevende van het schrikbewind "7 januari 1979 heeft ook mijn leven gered" zegt hij.

Zo'n 16.000 gevangenen passeerden in 4 jaar de poorten van de S-21 voor zij werden vermoord bij de massagraven van Choeng Ek buiten Phnom Penh, 's werelds grimmigste toeristische trekpleister.

Van slechts 14 gevangenen is bekend dat zij hun verblijf in de S-21 hebben overleefd.

Huy Vannak, een onderzoeker van een Cambodjaans centrum dat bewijzen verzamelt tegen voormalige leden van de Rode Khmer, beaamt dat ex-medewerkers van S-21 als slachtoffer

kunnen worden beschouwd. Ze werden op jonge leeftijd gedwongen 'in communistische ideologie ondergedompelde absolute instrumenten' te worden, zegt hij. Volgens hem voerde Suos Thy bevelen uit 'in ruil voor overleving', waarbij hij erop wijst dat bij de arrestaties door de Rode Khmer van een persoon die weigerde zijn werk te doen ook zijn hele familie werd opgepakt.

De 72 jarige Chum Mey en de 58 jarige Vann Nath, twee van de 14 overlevenden van S-21, zijn verbaasd over het feit dat een medewerker van S-21 zichzelf onschuldig durft te noemen. "Als hij al slachtoffer is, wat zijn wij dan?" zegt Vann Nath. Volgens hem is het kristalhelder dat Suos Thy schuld heeft aan genocide, omdat hij langs de cellen ging, om de namen van mensen op te noemen die met vrachtwagens naar het executie terrein werden gebracht. Vann Nath wist te overleven omdat hij zo goed portretten van Pol Pot kon schilderen.

Chum Mey, een automonteur, herinnerde zich dat hij nooit in de ogen van zijn cipiers durfde te kijken. Hij overleefde 12 dagen van voortdurende marteling die hij moest ondergaan omdat hij ervan verdacht werd lid te zijn van de Amerikaanse inlichtingendienst CIA. Zijn folteraars trokken zijn teennagels uit, braken zijn vingers en gaven hem elektrische schokken. Op dag 13, nadat hij 2x bewusteloos was geraakt door de elektrische schokken, bekende hij. "Ik vertelde dat ik voor een Amerikaanse vlag was beëdigd als CIA agent. Ik verzon 50 tot 60 namen die zij allemaal opschreven". Hij voegt eraan toe dat hij eigenlijk helemaal niet wist wat de CIA was, maar door te liegen dat ik een CIA agent was, bleef ik langer leven, stelde ik mijn dood uit.

Hij en de overige gevangenen van S-21 werden bevrijd door de Vietnamezen. Een dag later zag hij hoe zijn vrouw en jongste zoon door een Rode Khmer soldaat werden doodgeschoten in een rijstveld. Na de val van de Rode Khmer mengde Suos Thy zich onder de boerenbevolking in Sa'ang ten zuiden van Phnom Penh. Hij hoedt varkens in zijn tuin. Ik weet dat ik een regime heb gediend dat vermoord heeft en inhumaan was. Maar wat mensen ook van mij zeggen, ik heb het overleefd !!!!!!!!!!!